

УДК 338.24

Ольга Владимир

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ ТА ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ НИМ

Olha Vladymyr

RESOURCE POTENTIAL OF UKRAINE AND ITS EFFECTIVE MANAGEMENT

Сучасний світ характеризується високим динамізмом економічних процесів, жорсткою конкурентною боротьбою між учасниками бізнесу за ринки збуту, за доступ до якісних і недорогих ресурсів. Інтенсивний розвиток науки та техніки забезпечив суспільству нові умови життя, а бізнесу широкі можливості розвитку. Серед основних складових, які забезпечують успіх підприємницькій діяльності як базовій основі економічного розвитку країни, є ресурсний потенціал, ефективне управління ним, а також гармонійне зовнішнє середовище.

Історично географічні умови були одним і з найбільш важливих чинників процвітання чи занепаду краю. В індустріальний та постіндустріальний час їхнє значення для господарської діяльності зменшилось, але продовжує залишатись великим. На інвестиційний потенціал областей впливають дві групи географічних факторів – природні (фізико-географічні) та економічні (економіко-географічні).

Аналізуючи ресурсний потенціал України та окремих її регіонів, слід враховувати такі основні його складові як: географічне розташування, структура земель, наближеність до центрів економічного розвитку, доступність транспортних шляхів; природні ресурси (енергетичні, мінеральні водні, стан навколишнього середовища); інфраструктура, автомобільне, залізничне, морське сполучення; трудові ресурси (чисельність, структура та концентрація населення, робоча сила, міграція, якість трудових ресурсів, характеристика ринку праці, рівень безробіття та заробітної плати; розмір ринку: споживчий сегмент, чисельність споживачів та рівень їх доходів; бізнес-сегмент: кількість підприємств, обсяг капіталовкладень, ВВП, обсяг державної підтримки, кількість банківських установ, експортно-імпортна діяльність, обсяг прямих іноземних інвестицій; R&D потенціал, наявність та кількість науково-дослідних інститутів, наявність та діяльність технопарків.

Україна є досить неоднорідною країною як з точки зору географічних умов, так і в плані соціально-економічного розвитку. Така географічна та соціально-економічна різноманітність свідчить про значний потенціал регіонів, оскільки дозволяє запропонувати різноманітні «пакети» інвестиційних умов, якими може скористатись широке коло потенційних інвесторів, адже кожний інвестор орієнтується на цілком конкретні характеристики територій, які для нього є визначальними.

Разом з тим, значний ресурсний потенціал нашої країни мав би беззаперечно гарантувати високі показники розвитку економіки, зокрема таких її галузей як сільське господарство, промисловість, туризм, наука і ІТ-технології. Запаси чорнозему України становлять 5% від світових. Сільськогосподарські угіддя становлять 70% площі всіх земель, серед них орні землі — в середньому 55%. Україна належить до територій із кліматичним комфортом, тому загалом кліматичні умови та рельєф є сприятливими для сільськогосподарського виробництва, функціонування транспорту, галузей енергетики. Україна добуває і споживає до 5% обсягу світової мінерально-сировинної продукції. Від світового обсягу в ній добуваються до 29% марганцевої руди, 13,5 % залізної руди, 6% кам'яного вугілля. За розвіданими запасами деяких корисних копалин Україна випереджає США, Великобританію, Францію, Німеччину, Канаду.

Україна має великі рекреаційні ресурси, до яких належать географічні об'єкти, які

можна використовувати для відпочинку, туризму, лікування та оздоровлення. На території Тернопільської області знаходиться найбільша у світі гіпсова печера Оптимістична (165 км). Варто зазначити й те, що розмаїття природних умов і біотопів зумовлює багатство тваринного та рослинного світу України. І безперечно, Україна славиться своїми трудовими ресурсами, науковими розробками та відкриттями. Багато представлених і соціально-рекреаційні ресурси різними культурними об'єктами, пам'ятками архітектури, історії, археологічними стоянками, етнографічними музеями, місцями, пов'язаними з життям та перебуванням видатних учених, письменників, інших діячів.

Вдале географічне розташування України забезпечує їй доступ до зовнішніх ринків (варто згадати, що географічний центр Європи знаходиться біля села Ділове неподалік від міста Рахова Закарпатської області), через її територію проходять шляхи сполучення країн Заходу і Сходу, Півночі та Півдня. Слід зазначити, що важливі міжнародні транспортні магістралі проходять через територію більшості регіонів України, що, відповідно, збільшує інвестиційну привабливість транзитних територій. Місця перетину транспортних коридорів є привабливими для створення хабів, які могли б зменшити витрати підприємств, оптимізуючи транспортні потоки завдяки комбінуванню різних видів перевезень.

Такий широкий спектр ресурсного потенціалу абсолютно логічно і беззаперечно мав би забезпечити широкі можливості та перспективи розвитку бізнесу в Україні, залучення капіталу та інвестицій як внутрішніх, так і зовнішніх, а відтак високі показники економічного розвитку нашої країни та гідний рівень життя її громадян.

Проте, як свідчать реалії останніх двадцяти років, недолуге державне управління на усіх рівнях, розвиток економіки на екстенсивній основі, вдаване виконання роботи у багатьох структурах, бюрократизм, фіктивні звіти та неправдиві статистичні дані, відсутність програми стратегічного розвитку країни призвели до глибокої економічної, соціальної та політичної кризи. До останнього часу у розвитку економіки України значну роль відігравала експортна діяльність, та на жаль ринок України зазвичай виконує роль "сировинного додатку" для інших країн. Кредити отримані від МВФ здебільшого ідуть на погашення боргів за споживання імпорту. А це ще більше поглиблює існуючу проблему, адже отримані кошти не залишаються в країні (для розвитку її реального сектора), а транзитом проходять через неї, залишаючи лише непогашені відсотки та формуючи поглиблення боргової ями для прийдешніх поколінь.

В Україні відбувається посилення кризових проявів і ризиків. Нинішня слабка економічна динаміка, поглиблення і розширення негативних проявів в економіці, низький рівень довіри до системи державного управління, відсутність системних ринкових змін, високий рівень корупції, слабка фінансова дисципліна, незадовільна інвестиційна привабливість і надмірне боргове навантаження вказують на зростання «переддефолтних» ризиків для України, а також посилюють негативний імідж України в очах міжнародного бізнесу, національних і зарубіжних інвесторів, світової спільноти.

Очевидною є проблема відсутності професіоналізму та ефективного менеджменту на усіх рівнях державного управління. Відтак назріла гостра проблема у застосуванні якісно нових підходів та методів організації та управління економічними, суспільними та політичними процесами відповідно до ресурсних можливостей та пріоритетних напрямів розвитку України. Настав невідкладний час реформування монетарної, інвестиційної та податкової політики, законодавства та судочинства тощо на засадах чесності, прозорості, раціоналізації та доцільності, а також жорсткості, невідкладності, системності та систематичності.